

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 10. sušca 1867.

List 8.

Cerkev sv. Klemenca v Rimu *)

Bazilika sv. Klemenca stoji v nekdanji, se vé da, veliko globokejši dolini med Eskvilinskim in Celijskim gričem v ulici „Via di S. Giovanni in Laterano“, ki od velikanskega Koloseja v Lateran pelja, in je ena naj slovitejših vsega Rima, ne morebiti zavoljo svoje velikosti in visokosti, kajti v Rimu je veliko družih cerkev, ki so še veliko bolj prostorne in visoke, tudi ne morebiti zastran svoje bogate oprave, ali mnovega števila od prvih ali naj imenitnejših umotvornikov napravljenih slik ali kipov itd., kajti tudi v tem oziru jo marsiktera druga rimska cerkev presega; ampak zavoljo svoje še zdaj čisto skoraj nepokvarjene starobazilične podobe, zaradi svoje lege, in pa še posebno za tega del, ker je v njej počivalo truplo velikega apostola Slovanov sv. Cirila.

Pervi kristjani so svoje, Božji službi odmenjene shodnice, ravno tako imenovali, kakor paganski Rimci svoje bliščeče poslopja in kakor nam še zdaj, postavim, ostanki Konstantinove bazilike kažejo velikanske za sodniške obravnave, za obertnijo in obertniške razgovore, in za kratkočasenje odločene poslopja, namreč: „bazilike.“ Bazilika je greška beseda in pomeni toliko, kakor „kraljeva hiša.“ Pa po tem se vender ne sme soditi, kakor da bi bili kristjani kar le paganske bazilike v keršanske shodnice posvečevali, ko je bil rimski svet s cesarji vred paganstvu saj večidel že slovo dal, kajti kristjani so že tudi ob času hudega preganjanja vere svoje lastne in med takimi tudi že kej krasne cerkve imeli, kakor na prim. v Nikomediji, ktero je cesar Dioklecijan, ki jo je lahko skoz okno svoje palače videl, podreti dal, kedar je bil začel kristjane preganjati. Imenovali so jih že tudi takrat bazilike, nekaj zato, ker so tudi prvi kristjani svoje cerkve z dvema verstama bliščečih stebrov radi delili v tri dele; v zraku pa je bil v polokroglo vdobljenem zidu oder, ki se je nekoliko iz te zidne vdolbine proti sredi cerkve, na desno in na levo stran pa tje do obeh stranskih cerkvenih zidov razprostil, in na ta oder so darilnik postavili. Tako pa so podobo paganskih bazilik bistveno posnemali, posebno zato, ker je v njih cerkvah resnično Kralj vsih kraljev v presv. Rešnjem Telesu prebival, ki so bile tedaj „bazilike,“ kraljeve hiše v pravem pomenu te besede. Tudi cerkev sv. Klemenca je zdaj bazilika, in sicer ena iz med tistih redkih, katerih pokvarjeni okus pretečenega stoletja vender ni popačil.

Kdor hoče skoz velike vrata v cerkev sv. Klemenca priti, mora iz ulice do predvežnih vrat nekoliko na-

vzdol iti, kajti zemlja, ki bi drugač vrata do polovice zakrivala, je odkopana. Skoz predvežno predvratje, ki na krasnih štirih granitnih stebrih sloni, se pride naj poprej v pridvor ali predvežje cerkveno. To predvežje, ki pa nima nič strehe, je prav prostorno, in oklepa s svojim prelepim na vnanjem kraju zazidanim in skoraj pokritim stebričjem na vsih štirih krajih svoj prostor. Ko v cerkev stopiš, se bodeš gotovo začudil kaj umetno napravljenemu tlaku, ki ga „opus Aleksandrinum“ imenujejo. Skorej na sredi cerkvenega osredja, kterege od obeh stranskih cerkvenih predelov na vsakem kraju osem še starinskih stebrov loči, je po stari liturgijski in bazilični navadi podolgasto četeroogelni in za stopinjo od tlaka povikšan kor napravljen, ki je na vsih štirih krajih nekaj z umetno in okusno predrenimi nekaj s celimi marmornatimi ploščami obdan, v katerih se ime papeža Janeza VIII nahaja. Na desni in na levi strani, in sicer na sredi obstranske kórove dolgosti, se vzdiguje listna in pa evangelijska ambon ali naslon, ki sti tudi četeroogelnato iz marmorja napravljen, in se na njih listi pa evangelijski berejo. Poleg evangelijskega naslona pa stoji zaviti marmorni steber, kakor svečnik za velikonočno svečo, poleg listne ambone pa je še drugi, manjši tudi marmornati naslon za knjigo lektorja ali čitatelja. — Pri obeh večih naslonih v koru so še tudi pripravljene kamnite klopi za pevce. — Iz omenjenega kora, ki se zdaj redko v kateri cerkvi še nahaja, se lahko pride skoz prednje korove vrata v svetišče, ki se kora dotika, in je za kake tri stopnjice nad kor povišano. V sredi svetišča stoji altarska miza, brez vseh kipov in slik čisto na prostem, tako da mašnik proti ljudstvu gledajo, kedar daritev sv. maše opravljajo. Pod totim altarjem počivate trupli sv. Klemenca in sv. Ignacija Antiohenskega. Svetišče doseguje s svojim zadnjim delom še precej veliko zidno dolblino, ki je zgoraj v obok zidana; kardinal Giacomo Tomasio, vnuk papeža Bonifacija VIII, jo je bil dal z mozaičnimi podobami okinčati. Na obodu nad dolblinim obokom se vidi mozaična podoba Zveličarjeva med znamenji štirih ss. evangelistov; na desni strani tega oboda pa podoba sv. Petra in sv. Klemenca, in na levi podoba sv. Pavla in sv. Lorenca; pod njimi pa Izajija in Jeremija, in še Bethlehem in Jeruzalem. V sredi dolblininega oboka se potem vidi, kako je iz vinske tert sv. razpelo izrastlo, na katerem dvanajst golobičkov (apostolov?) sedi; pod križem pa stojita Marija in Janez. Še bolj spodaj so tudi mozaiško napravljeni štirje bibliški rajski potoki in dva jelena, pa dva pava (kakor znamenje revnih in spokornih). Nad križem se vidi roka Vsemogočnega v nebeški slavi. — Med rastlikami vinskih tert pa, ki se čez celi obok razvijajo, so podobe štirih velikih cerkvenih očakov in Dominika, pa še tudi nekaj bolj malih podob in ptičic.

*) Ta spis od našega verlega gosp. dopisnika v Rimu se posebno podá zdaj — v osmini praznika ss. Cirila in Metoda. Vr.

Zarobljena, če smem tako reči, pa je spodej cela tota mozaiška sestava s podobami, ki nam kažejo Kristusa v podobi jagnjeta z bandercem, na vsakem kraju pa njegove apostole tudi v podobi belih jagnjet. — Pod totim robom je potem, ne mozaično napravljen, ampak od Giovenala da Bervieto okoli leta 1400 v človeški podobi med naravnimi podobami svojih apostolov namalan naš Zveličar. Škofovski prestol, ki stoji v sredi zidne dolbine na zid prislonjen, so bili že papež Paškal II dali napraviti. — Imenitnih malarij v toti cerkvi ni, razun liturgične v stranski desni kapeli, ktero je namalal sloviti Masacio. — V liturgični levi kapeli, ki je poprejšnji ravno nasproti pri velikih vratih, je pa nekdanj stal altar sv. Cirila, dokler niso bili papež Urban VIII tote cerkve izročili irskim dominikanom, ki so nam sv. Cirila z altarja odpravili, in sv. Dominika na njegovo mesto postavili.

Pa zapustimo zdaj zgornjo prijazno cerkev in najmimo si cerkvenika, da nas pelja v spodnjo, že čisto odkopano cerkvo, ktere sled je bil našel stavbar ali arhitekt Gan že leta 1818, ki se je pa še le l. 1858 odkopovati začela, ko so bili začeli na prošnjo mnogih slovanskih škofov iskati truplo sv. Cirila, in so se bili pri prekopavanji prepričali, da mora resnično pod sedanjjo cerkvo še druga stara cerkva stati, na ktero so bili nekdanj novo zidali. — Zidovje spodnje cerkve in veliko malarij po zidih je še čisto dobro ohranjenih. — Po visokih in širokih lepih kamnitih, se vé da, na novo napravljenih stopnicah se pride iz žagrada zgornje cerkve naj popred v prostorno podolgasto predvežje stare cerkve, iz kterega so trojne stare, pa nikakor ne odvečne vrata v cerkvo napravljen, kterih vsake v eden zakotnih predelov peljajo. Dve versti obzidanih marmornatih stebrov celo cerkev razdelujeta, ki je bila ravno v tem zlogu napravljen kakor gornja, toda za en stranski predel gornje cerkve je večja. Malarije, ki se tukaj nahajajo, so po mnenju v tej reči izvedenih možev nekatere čudno stare in segajo v prva stoletja katoliške cerkve, kakor postavim, podoba Matere Božje, ki je v liturgičnem levem cerkvenem predelu v neki zidni dolblini malana. Prav dobro ohranjena je podoba, ki nam sv. Klemenca kaže, ki daritev sv. maše opravlja. Papeževa obleka, altar, svetilnice nad altarjem, podoba keliha, oblačila kardinalov in drugih duhovnov, ki mu pri sv. maši strežejo, — vse to je v starinstveno liturgičnem oziru kaj veliko vredno. Nad to podobo je druga, ki nam kaže sv. Klemenca na pastirskem prestolu, poleg njega pa Petra, Lina in Kleta, prve tri papeže, vsakega s svojim imenom pod svojo podobo. Na drugi sliki se vidi sv. Aleš, kako na očetov dom pride, kako ga na smertni postelji tedanj papež obišče, kteremu je bil razodel, kdo da je, in kako na mertvaškem odru leži, pa kako se oče in mati za lase pipljeta, da nista vedila, koga pod streho imata. Ta cela podoba je kaj tragično resnobna. — Tukaj se je tudi našla slika, ki nam kaže Mariin vnebohod in še nekoliko drugih. — Pa akoravno so te slike kaj zanimive, je vendar mene le bolj mikalo viditi grob našega velikega apostola in prvega slovanskega pisatelja sv. Cirila. — Grem dalje po liturgičnem levem cerkvenem predelu naprej, in ko do kraja pridem, kjer je bilo nekdanj svetišče in kjer je veliki altar stal, mi pokažejo na evangelijski strani altarja grob našega naj večjega dobrotnika, sv. Cirila, čigar sv. serce je slovansko še nevedno ljudstvo tako goreče ljubilo. — Glava je bila gotovo tako obrnjena, da je proti ljudstvu gledal, njegovega groba desna stran pa se je cerkvenega zidu dotikala. — Občutkov, ki so moje serce pri grobu našega sv. apostola obhajali, ne morem popisati; — pozabil sem bil na sedanost in moj duh se je globoko zamislil v že dolgo minule čase. Na kaki stopnji

veljave in omike bi zdaj Slovani stali, ko bi slovanska duhovščina, ki je ljudstvo v domačem jeziku podučevala, po smrti ss. bratov Cirila in Metoda ne bila izmed Slovanov pregnana! — Pa grob je prazen; kam da je sv. truplo našega apostola prišlo, le sam Bog vé. —

(Konec nasl.)

Spominek živemu.

(Obraz iz življenja minulega veka.)

(Česki spisal Václav Štulec, poslovenil Leop. Gorenec.)

I.

Na zaveniškem holmcu je odzvonilo k sv. maši. V zvoniku je odbilo sedem. Bogaboječi ljudje so že v cerkvi; v žagredu čaka častitljivi starček: hruški duhovni pastir (župnik) oblečen, pripravljen na najsvetejšo daritev. Plašč ima črn: služil bode sv. mašo za nekega ranjcega. Šest sveč gori na oltarji, na svečnikih visé mertvaške glave, razno opravljene, zato da pričujočim tem življeje oznanjujejo smert in da jih vne-majo, naj molijo za verne duše.

Ali, zakaj neki čaka duhoven? Zakaj ne gré k oltarju? Sedem je že odbilo, verniki že v cerkvi. Danes je več ljudi mem druge krat. Vse kleči: vse moli, vsakemu se bere na obrazu, da je ginjen, zdi se človeku, da vsakdo moli za svoje ranjce. Ali vendar, minulo nedeljo je bilo oznanjeno, da bode sv. maša za Jurja Maloveskega. To je bil imeniten gospod svobodne želetiške kmetije, znan vsi okolici; ubogim je bil oča, svétnik vsakemu, kdor je potreboval kakega nasvéta, in podpornik vsem, ki so bili pomoči potrebni. Pred štirimi leti je bil odšel z doma na Božji grob, pa še zdaj ga ni nazaj. Dobili so domú le pisma, da so ga vjeli morski tolovaji in da je reven umerl v turški sužnosti. Njegov sinovec se je zato odpravil v Benetke. Iz Benetek ni prinesel samo glasú, temuč tudi uradni list za gotovo smert svojega dobrega strica, gospodarja na želetiški kmetiji. Dali so ta list uradnji in gospod-ska je za resnično spoznala vse. Ker pa ranjki ni imel nobenega otroka, zato je želetiško kmetijo podedoval njegov bratranec, Sovka po imeni; tako je bil namreč blagi Maloveski določil v svoji oporoki. — Ali pustimo dediča, pustimo njegovega strica, naj pride raji to na versto, zakaj danes častiti duhoven v zakristiji čaka delj memo druge krat.

Nič posebnega ni, zakaj čaka. Duhoven, častitljivi starček, mora čakati strežajev; zaveniška cerkev stoji na griči sredi polja, kako četert ure od Zavenic. Zavenice so majhna vas, in njena duhovnijska cerkev je v Hrušicah. Zaveniška cerkev je podružnica, kjer je le trikrat ob nedeljah na leto sv. maša, vsak pot ena, ali pa takrat tudi, kedar je kak pogreb iz vasi pod gričem ali iz večje vasi Zagoran. Cerkvica je na samotni. Nikogar ni ondi, le star cerkvenec jo straži, zato da zjutraj, o poldne in zvečer zvoní, ali pa takrat, kedar je tam sv. maša, pa zato, da streže, kedar je pri sv. Jurji pogreb. Drugačega cerkvenega opravka nima Albert Zagradka. Mašno obleko imajo shranjeno v vasi, kelih morajo vzeti pa iz duhovnijske cerkve Matere Božje vselej, kedar ga potrebujejo za sv. mašo. Strežaja tudi tako: onadva prideta vsak pot iz Zagoran, navadno sinek imenitnega ondotnega lovca in deček bogaboječega malnarja. Ali danes ni nobenega. Čuden pripetljaj je oba zadržal na poti. Zagorane leže tudi v prijetni dolini, ki se precejšen potok vije po njej. Lovčeva hiša in malen je za vasjo pri potoku, od koder po travnicah derži peš-pot na holmec v cerkev, pol ure daleč. Ker se na vse strani zavija potok, zato mora

človek dvakrat po bervi čez vodo na grič. Na drugi bervi, ob griču v znožji, tukaj je mlada strežaja zadela nadloga. Bilo je po dežji. Ta dan ni bilo več poprejšnje bervi, le nekova zeló ozka deska je ležala čez potok. Deržaj je bila voda vzela seboj, zatorej je bilo težko čez priti. Naša strežaja pa vendar poskusita čez; ali enemu se spotakne: revše se zgrabi za tovarša ter potegne še njega v vodo. Vtonil ni nobeden, ali zmohčila sta se tako, da se je bilo treba verniti domú. Hitela sta sicer, kolikor so noge uterpele, toda predno sta pritekla domú, predno sta se preoblekla, preteklo je nad pol ure. Tako se je zgodilo, da sicer vedno gorečih dečkov ni bilo pravi čas v cerkev; zato tedaj je častiti duhoven čakal svojih ljubih strežajčikov.

Stari Albert, cerkvenec, ta je bil svoje dni na vojski. Persi so mu krasile zlate svetinje, s častjo je prišel nazaj v svojo domovino. Ker je bil nekdanj vojščak, zato je imel povsod vse v poštemen redu. Berž ko je bilo odbilo sedem, ni mogel več mirovati. Nikakor si ni znal pomoči, vsako minuto je tekel iz žagreda in oči vpiral k Zagoranam, če že gresta strežaja, ali ne. Bolestno je jadoval tako, kakor bi mu gorelo nad glavo. „Oh kaj neki delata revčka? — Jaz sem odzvonil — častitljivi gospod čakajo, — ljudjé čakajo, — sveče goré; — teh paglavcev pa le ni! Pa sem jima tako ostro zažugal v nedeljo! — Sej pravim vendar, ko bi mi ta roka ne bila ohroméla! Lahko bi šel streč sam. Zdaj pa ne vém, kaj bi storil.“ —

Tako toži na glas skerbni cerkvenec in kima po mertvišči k vratom. V tem stopi pred-nj postaren človek in prijazno vpraša: „„Je-li k sveti maši zvonilo poprej-le, ali kaj?““

„Oh, kaj pák,“ odgovori užaljeni Albert. „Jaz sem že odzvonil, častiti gospod čakajo, ljudi je toliko v cerkvi, ali Bog vé, kedaj duhovni oča pojdejo k oltarju. Teh presnetih strežajev še ni! — Jaz bedak pa s svojo roko nisem za nič več, — še bukev ne morem prenesti z njo!“

„„Ako vam je všeč,““ ponudi se tujec, „in ako privolijo gospod, jaz bi prav rad šel streč. Pred nekoliko leti sem bil v samostanu, tam sem vsak dan stregel duhovnom pri sveti maši. Ménim, da znam tudi zdaj še.“

Zdaj se je kamen zvalil s serca staremu Albertu, in obraz se mu je razvedril. Prime tujca za roko, pelje — starček starčka — v zakristijo k častitemu gospodu, gospod pa so jako hvaležno sprejeli tujčevo ponudbo. Stari cerkvenec je dal znamenje z zvončkom, duhoven je šel k altarju — in pred njim je koračil starček lepe postave: obraz je imel že sterhel, brado gosto, sivo, in glavo bélo tako, kakor snég; lasje so bili razčesani po vsi glavi do zatilnika in vili so se mu prav doli na rame in po ramah še.

Sv. maša se je začela; sveta tihota je v ljubeznivi cerkvi. Stari duhoven pri oltarju — sama pobožnost — z vsakim gibljem vnema k molitvi. Tako tudi neznani starček, ki mašniku stréže: živa vera, pohlevna ponižnost, pokornost, vdanost in ljubezen do Odrešenika — vse to mu človek bere na čelu. Malo poprej je bil cerkvenec nevoljen in otožen, zdaj pak, ko vidi, kako vroče moli in stréže pri oltarju neznani tujec, zdaj je sam ves navdušen; veseli ga, ker je dobil takega strežaja k sveti maši za ranjcega gospoda iz Želetic.

Po sveti maši se častitljivi duhoven oberne in opomni véрно ljudstvo, naj ž njim vred moli za vse v Gospodu zaspale, zlasti za dušo gospoda Jurja Maloveškega, ki je danes sveto mašo služil za-nj. Po téh besedah se nekako stresne tujec. Ali nihče ni zapazil tega: skoro vsem je o spominu na dobrotljivega gospoda ginenost zakalila oči. Celó očetu duhovnu se je tresel

glas, in vsaka beseda je pričala, kako bolest je spomin na blagega ranjkega zadela njegovemu sercu. Z očito pobožnostjo so končali navadne molitve in šege, in potlej je duhoven sklenil: „In duše vseh vernih mertvih naj po Božji milosti v miru počivajo!“ odgovorili pa so mu bogoljubni: „Amen!“ Ko je pa duhoven vzel kelih in vernil se v zakristijo, zadonela je po cerkvi pesem:

„Odpočinitež v pokoji
po boji
Vérné dušičky,“ —

ki je s čudno močjo prodirala v serca in vzdigala se v nebo.

Stari cerkvenec je pel in pomagal častitemu duhovnu, ko si je slačil mašno obléko. Vél se je tako, kakor bi bil kdo si vé kako dolgo časa že cerkvenec. Duhoven se mu prijazno zahvali, poklekne pred križ in moli nekoliko časa. Tje na stran je pokleknil tudi neznani tujec: rad bi si bil z molitvijo olajšal srce, ker so se mu bili čutje razburili v njem. Ko pa naposled duhovni oča vstane, stopi k njemu tujec, poljubi mu spoštljivo roko in vpraša: „Kdo, ne zamerite, pa je bil ta ranjki danes, ki ste molili za-nj? Kdo je naprosil, da ste v cerkvi mašo služili za-nj?“ (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopis.

Iz Ljubljane. Spominek za ranjcega provikarja dr. Naceta Knobleharja je dogotovil gospod Toman; g. Zajic pa njegovo podobo, ki se bode djala verh spominka, in pa angelca, ki se bode postavil spodej, iz belega marmorja. Spominek se bode vzdikal v steno farne cerkve v Škocijanu. Napis dobi naslednji:

Ignacij Knoblehar, sicer Abuna Soliman, doktor sv. pisma, apostolski misijonar in provikar v srednji Afriki, naj se s tem znamenjem v živem spominu ohrani.

Rojen je bil 6. mal. serp. 1819 v Škocijanu in keršen v pričujoči cerkvi. Izšolal se je v Novem mestu in v Ljubljani; po apostolstvu koperneč prišel ko bogoslovec leta 1841 v Rim; 1842 prehodil velik del Evrope; 1843 bil sprejét v rimsko propagando; 14. sušca 1845 postal ondi mašnik; 1846 se podal na Jutrovo, bival 8 mescev v Gaziru na Libanu, obiskal nadalje Jeruzalem in druge svete kraje. L. 1847 se podal skoz Egipt v misijon, prišel 11. svečana 1848 v Hartum v Sudan in pričel misijonariti. S tovarši iz Slovenskega, Tirolskega itd. ustanovil misijone v Hartumu, pri sv. Križu in v Gondokori med zamurci. Vojskoval se je 10 let z neprijaznim obnebjem in terdim zamurskim duhom, se bolan vernil v Evropo, in na poti 13. mal. trav. 1858 v Neapelnu dokončal svoj ték, kjer tudi počiva v rakah Avguštinske cerkve. — Z njim v misijonu so bili slovenski sinovi: Milharčič, Mozgan, Trabant, Dovjak, Kocijančič, Lap, — vsi umerli v svojem poklicu. Bog jim daj večni mir!

Po deželah tujih narodov je hodil; dobro in hudo med ljudmi skušal. — Njegov spomin ne bo zginit, in po njegovem imenu se bo popraševalo od roda do roda.

Sir. 39.

Postavila domovina 1867.

— Ljubljanske gospé uršularice, kakor so izpraševanjski izkazki razodevali, podučujejo 1080 osebic ženske mladine. S kolikim vspehom se to godi, so kazale ne le izpraševanja, ampak tudi polna soba vsakere izdelane obleke, cerkvene in druge robe, prelepe pisanja, risanja itd. Na take izpraševanja je res vredno hoditi.

Iz Ljubljane. Domorodni volilni odbor je naslednji oklic razglasil, s katerim se tudi „Danica“ zлага:

Predragi rojaki!

Njih Veličanstvo naš premilostljivi cesar so s patentom od 1. marca t. l. blagovolili skleniti, da naj se sedanji deželni zbor kranjski razpusti in naj se brez odlašanja razpišejo nove volitve.

V tem patentu so Njih Veličanstvo milostljivo sami spoznali, „da Jim je dobro djalo, ko so zaslišali zagotovljenje zvestobe in udanosti zastopnikov svojega zvestega naroda kranjskega.“

Njih Veličanstvo so tudi priznati blagovolili, da je bil deželni zbor pripravljen, poslance voliti za državni zbor na Dunaji.

Zastran misli pak, ki jih je razodel deželni zbor o nalogi in pristojnosti državnega zbora, sklenili so Njih Veličanstvo obrniti se do naroda kranjskega, ter so nove volitve ukazali.

Pri vas je po takem, predragi volilci, da izrečete: ali so poslanci, ki ste jih komaj pred enim mesecem tako enoglasno volili, po vaših mislih ravnali in ali so se vašega zaupanja vredni izkazali.

Ako bivši vaši poslanci niso izgubili zaupanja vašega, boste jih, kadar pridete po gori omenjenem Najvišem pozivu Njih Veličanstva k novim volitvam, zopet volili, kajti gëslo njih bilo je in zmiraj bode:

Vse za vero, cesarja in domovino!

Bili pa so dosedanji poslanci (razun enega), da jih volilcom kličemo v spomin in živo priporočamo, ti-le:

I. Poslanci kmetiških sosesk:

Za ljubljanski in verhnjski okraj: gosp. dr. **Janez Bleiweis** in gosp. **Fideli Terpine**, grajščak.

Za kamniški in berdski okraj: gosp. dekan **Ivan Toman**.

Za kranjsko-loški-tržiški okraj: gosp. baron **Anton Zois**, grajščak in gosp. **Anton Kos**, ljubljanski stolni prošt.

Za radolški in kranjsko-gorski okraj: Gosp. fajmošter **Lovro Pintar**.

Za postojnski-planinski-senožeski-bistriški in loški okraj: gosp. dr. **Costa**, župan ljubljanski, in gosp. **Matija Koren**, posestnik.

Za vipavski in idrijski okraj: gosp. dekan **Juri Grabrijan**.

Za novomeški, kostanjeviški in krški okraj: gosp. **Jožef Zagorec**, posestnik.

Za trebanski, zatiški, žužemperski, mokronoški, litijski in radeški okraj: gosp. **Santo Treo**, grajščak, gosp. grof **Jožef Barbo**, grajščak, in gosp. **Miha Tavčar**, fajmošter.

Za kočevski, laški in ribniški okraj: gosp. **Luka Svetec** in gosp. **Peter Kozler**, posestnik.

Za črnomeljski in metliški okraj: gosp. **M. Kramarič**, posestnik.

II. Poslanci mest in tergov.

Za Ljubljano: gosp. dr. **Lovro Toman** in gosp. dr. **Klun**, profesor na Dunaji.

Za Idrijo: gosp. vitez **Anton Gariboldi**.

Za Kranj in Loko: gosp. **Leopold Jugovic**, trgovec in posestnik v Kranji.

Za Teržič, Radoljco in Kamnik: gosp. dr. **Prevec**, advokat v Kamniku.

Za Postojno, Verhniko in Lož: gosp. baron **Janez Šlojsnig**.

Za Novomesto, Kostanjevico, Kerško, Črnomelj, Metliko in Višnjo goro: gosp. **Ludevnik Ravnikar**.

Za Kočevje in Ribnico: gosp. **France Souvan**, posestnik v Ljubljani.

III. Poslanca kupčijske in obertniške zbornice:

Gosp. **Ivan Horak** in gosp. **Jožef Debevec**.

Volitve zbiralcev bodo po okrajnih pisarnicah, na ktere naj volivci gotovo povsod pridejo.

Narodni volilni odbor za vojvodstvo kranjsko. V Ljubljani 4. marca 1867.

— Deželni zbor je bil 4. t. m. po patentu Njih veličanstva razpušen in ukazane nove volitve za deželni zbor, ki bodo za kmetijske občine 26. tega mesca, za mesta 27., za velike posestnike pa 28. t. m. Bog daj, da bi se doveršile tako, da bi bilo pri Bogu in pri ljudéh prav, koristno za državo in za domovino našo! V pojasnenje naj postavimo še tole: Po vstavi, kakoršno upamo, da jo res imamo, se ljudstvo z vladarjem vred postavodajstva vdeležuje in je toraj čisto prosto v volitvah tistih móž, do katerih ima zaupanje, da se bodo potegovali za njegove pravice in koristi.

— 6. t. m. je bilo napovedano merknjenje solnca, ktereга je pa beli sneg nekako prikrival, ki je bil ravno ob tem čas jel kocnjati, da je bilo kaj, je še dolgo potem šel in prav dobro zapadel.

— Naš verli gosp. dopisnik v Rimu nam je poslal mični popis ondotne cerkve sv. Klemenca (gl. spredej) s pristavkom: „Ker se bo 9. sušca spomin ss. Cirila in Metoda obhajal po naših slovanskih cerkvah, sem hitel, kolikor sem bil kos, da vam še o pravem času pošljem obljubljeni popis bazilike sv. Klemenca, da naj bi se v slovanskih bravih „Zg. Danice“ na novo prižigala ljubezen in hvaležnost do teh ss. bratov in se sv. vera vnovič življala. Ker pa vem, da bo gotovo vas ka-

kor tudi druge ljubljanske Slovence veselilo in mikalo viditi, kako so kaj fotografično posnete slike sv. Cirila in Metoda, vam tudi dve veliki fotografii pošljem“ itd. Vse to smo hvaležno prejeli. Popis bazilike je že danes pričét, posnete podobe pa tudi zamorejo lahko prijetli viditi. Ne moremo si kaj, da bi tudi mi ne opomnili, kako potrebno je, da se priporočujemo velikima apostelnoma naše vere in začetnikoma našega slovstva v pomoč. Naši časi so v marsikterem oziru podobni takratnim časom. Zastran katoliške vere, ki sta jo oznanovala ss. brata, je toliko bolj žalostno še zato, ker jo čerti in preganja toliko število celo naših slovanskih bratov. Naše slovstvo zadržujejo nekaj nezvesti domačini, nekaj tuji narodi, nekaj pa tisti domači sinovi, ki ne grejo s slovstvom prave poti, kakor ss. Ciril in Metod, ampak po zgledu izmečka družih narodov — pot mehkuznosti in mesenosti, ki pelje v telesni in duhovni propad. Poslednjih ni sicer veliko, pa vendar toliko, da zmiraj nekaj ljulike med pšenico trosijo. Pomoči slovanskih apostelnov nam je tedaj, kakor mislimo, posebno zato-le treba: 1) za ohranjenje in razširjanje katoliške vere, zlasti za spreobrnjenje jutrovske ločenih bratov, za kar moli bratovšina ss. Cirila in Metoda; 2) za pomirjenje Avstrije, prijaznost in edinost med narodi; 3) za rast in čistost slovanskega slovstva ter za

pravo in čversto oliko. Ss. Ciril in Metod, prosita te-
daj za nas!

Iz Novomesta. Zgubili smo prvega osmošolca, verlega mladenca Fr. Šularja (gosp. fajm. v Tr. so mu stric.) Umerl je za legarjem. Bil je pravi Alojzij; pa Bog hoče tudi take. Žalujejo po njem vsi, učitelji in dijaki. Če je vredno, natisnite mu v spomin naslednjo safično kitico:

Francetu Šularju,
osmošolcu Novomeške gimnazije.
(† 26. svečana 1867.)

Cvetka nagne glavo v naročje zemlje;
„Al me zora dvignila bo,“ ne praša,
Človek le, „resnobni kam“ zrekši, upa
Unstran življenja.

Vence vije nada, doseči blagor
Tukaj; tam ga najde v zvezi z Bogom;
Zemlja zemlji, duh se oklepa duhu:
Tam ni ločitve.

Konec je začetek življenja svetim,
Truplo gnije, družji ljubav duhove,
Breztelesni kličejo: Čast in hvala
Večnemu Bogu!

Zdrava bodi nam, domovina prava!
Tiho duh se dvigne, oprostjen ječe,
Mraka ni, le zarja nebeška sije
Rajskim duhovom.

Teci solza! Stvarnikova si hčerka,
Up tolaži ranjeno srce. Angelj,
Glej na nas, borivce doline solzne,
Mirno počivaj!

A.

Iz Maribora. A. (Obrazci pustovi, — rogovilstvo.)
Veliki zvon, ki pred šesto vernike v stolno cerkev vabi,
kjer je poslednje tri dni vertoglavega pusta presv. R.
Telo izpostavljeno, mi koj v jutru na pustni torek mo-
dro misel v glavo vsnuje, da berž sklenem, ta dan
prav resnobno preživeti in Kurentu naj manjšega darila
ne pokloniti. Je pa tudi zares jako potreba, da, kateri so
še Kristusovi, z vso gorečnostjo molijo pred Najsvetej-
šim, naj bi pobožnost in ljubezen vernih, družena z naj-
večo ljubeznijo Jezusovo v presv. zakramentu, trojedi-
nemu Bogu povračevala čast, ktero zbegani posvetneži
jemljejo posebno zadnje pustne dni Božjemu veličanstvu.
— Pretekli pust je sijajno pokazal, da se mestni svet
terdno derži ravnila dobrovoljcev, o katerih govoré bu-
kve modrosti: „Na noge! vživajmo, karkoli dobrega
imamo, in rabimo naglo stvari še v mladosti. Napol-
nujmo se z dragim vinom in mazili in ne pustimo, da
nam prejde cvet naših lét. Venčajmo se s cveticami,
dokler ne zvenejo, naj ga ne bo nobenega travnika, da
bi ga naša sladnost ne prehodila.“ (Sap. 2.)

To nam je bilo letos v Mariboru veselje in plesov,
da so še zdaj ulični vogli s papirnatimi obstanki ogla-
sov in naznanil kakti razcapane bandera, s kterimi merzli
vetrovi igrajo, kakor bi se norce delali iz dobrovoljcev,
ki so toliko denarja popili, povžili in poplesali. Razun
navadnih „balov,“ bili so tudi izredni: tergovski
pomočniki, točarji s točaricami, ter feldbebeljni, — vsaka
versta stanovnikov — tudi še družba „zur unterstüt-
zung der kranken“ — je imela svoj bal. In da Mari-
bor za Parizom ne poostane, govoré še o nekakem vse
drugem plesu. — Ni dvoma, da „kultura“ med Slovenci
pogumno koraka naprej, ni pa tudi dvoma, da ni daleč
več šiba Božja, ki se bo zmaševala nad spačenostjo. —
V teh izrednih časih bi pač bilo potreba izrednih po-
močkov in zdravil. Ima jih sv. katol. cerkev, ko bi se
le stanovitno rabili; toda z navadnim dnevnim redom in
opravičkom se huda dušna kuga ne odpravi, in popolnoma
se skladam z gospod dopisnikom iz Smlednika (Dan. 1.

sušca), ki pravi, „da so tri reči potrebne, da se spre-
oberne še tako zgubljena fara; prva je: misijon, druga:
misijon, in tretja: zopet misijon!

Še nekaj naj omenim, kar priča, kako narodni naši
sovražniki noč in dan ruvajo in naskoke na kat. cerkvo
pripravljajo. Ti janičarji nove dobe ne morejo pozabiti
bunke, ki so jo dobili pri volitvi mariborskega okraja.
Graška teta „tagespošta“ s svojim kumom „telegrafom“
je dan na dan trobentala in svoje priveržence klicala
naj boj zoper duhovnike, češ, da so oni krivi, da
graški volilni odbor svojih kandidatov izrinil ni. Toraj
so letele psovke nad duhovnike (to vse v „katoliški“
Avstriji!), da so dušni tlačitelji, narodni fanatiki in
kar je več taci primkov v nemški časnikarski enciklo-
pedii. Ni se tudi čuditi, da je bila volitev 2 maribor-
skih poslancev na gosto rešetko v deželnem odboru djana,
in da eden še zdaj poterjen ali verificiran ni. Malo
imamo upanja, da bode reč srečno iztekla. V novem
odboru so samo priverženci nemško-madžarske stranke.
Te dni sta se v Maribor pripeljala dr. Kaisersfeld in dr.
Fleekh, oba odbornika.

Slovenci! ako se vam podere volitev dr. Domin-
kuša, potem, ako ima ta gospod vaše zaupanje, po-
kažite, da niste prišli poprej v Maribor norcev pre-
dajat, ampak da ste dobro vedili, zakaj ste Domin-
kuša volili. V deželnem zboru morajo po postavi oni
možje sedeti, ki jih vi hočete, in ne oni, ktere vam
nasprotniki vaši vrivajo. Če pride do nove volitve,
glejte, da boste celi Evropi pokazali, da je Maribor še
slovenski okraj!

V Rimu, 18. svečana 1867. — J. Š. — (Konec.)

Ljudstva se je bilo pri tej slovesnosti toliko zbralo,
kakor še pri nijedni taki priložnosti ne; tako so mi
drugi gospodi pravili, ki so že več let tukaj. — Pa
ne samo pred poldnevom, ampak tudi popoldne in zve-
čer je neprenehoma toliko ljudstva k sv. Petru in od-
tod nazaj vrelo, da je človek več ko četertinko ure po-
treboval, preden je bil kos čez Angelov most priti;
taka gnječa je bila. Smem reči, da skoz celi dan je
bilo do dvesto in dvajset tisuč ljudi, domačih in ptujih,
pri sv. Petru. Ker puntarji in skrivni odbori vedno
bolj pritiskajo, čuti rimsko ljudstvo, da mu je priproš-
nje svetnikov in Božje pomoči še toliko bolj potreba, da
ne postane tako prosto in srečno, kakor so zdaj njegovi
laški bratje v oprostnih deželah sedanjega laškega kra-
ljevstva. Pa tudi zato so se Rimljani te slovesnosti tako
obilno vdeleževali, da bi sv. Očetu, ki so bili popoldan
ob štirih tudi sami prišli k svetemu Petru zv. Benedikta
počastit, pokazali, da ne deržijo s tistimi, ki so
poprejšnjo noč petarde zažigali, in tako naj bolj žalostno
dobo vlade Pija IX slavili.

Tukaj imamo sploh vedno demonstrativno (draživno)
vojsko. Skrivni puntarski odbor vedno prepoveduje javno
razveseljevanje, zdaj tu zdaj tam po zidih v pritiskanih
oklicih, posebno pa vožnjo in sprehajanje po Rimlja-
nom tako priljubljenem „Pinčiu“ in pa obiskovanje gle-
dišč. Pa bolj oistre ko so prepovedi, več vozov in go-
spode je drugi dan na Pinčiu pri vojaški godbi. Tudi
gledišča so dolgo časa odborovim prepovedim vkljub
vedno polne bivala, kar prekucuhom v glavo pade, zani-
čevavce svojih prepovedi oistro kaznovati. Naj popred
so dali natisniti imena vsih tistih, ki so gledišča obi-
skovali, da so jih tako naznanili svojim podkupljenim
beričem, kterih vest se tudi umora ne ustraši, in njihni
meščevavni roki izročili. — Ker pa tudi to ni dosti po-
magalo, so jih začeli po ulicah, ki k glediščam peljajo,
pričakovati, in zdaj tega, zdaj unega s kamenjem na-
penjati, tako da so resnično že več jih poškodovali.
Pervi tukajšnji pevkinji so na taki način dva zoba iz-
bili, in še voz poterli. — Pa še na drugi način so se

maščevali nad gospemi, ki so se le še vozile v gledišče; pričakali so jih namreč nekaterekrat ravno pri glediščnih vratih, in kakor hitro je ktera glavo iz voza pomolila, jo je že kak podkupljen nesramnež urno kakor bi trenil s človeškim b— po licu namazal in je zginil. — Da so se po takem gledišča vedno bolj praznile, je jasno. — Pa si bode marsikdo mislil: Kje pa so vojaki, žandarji, pa policija, da se je kos kaj takega goditi? — Po ulicah in okoli gledišč straže hodijo, pa kaj da so tukaj take strašne ozke in potem pred glediščem polno vozov, tako da ne morejo straže vsakega človeka posebej opazovati. —

Ko so pa konservativni videli, da so puntarji skoraj svoj namen dosegli, je tudi konservativni odbor dal imena vsih tistih natisniti, ki so popred radi gledišče obiskovali, da bi jih tako poštenim mestjanom naznanil za boječe ali za sumljive, na kakoršne se ob času nevarnosti ne bodo mogli zanesti; in pomagalo je nekoliko, kajti vsacega moškega je vender le nekoliko sram boječemu biti. — Pa tudi to puntarje jezi, da čedalje več ptuje gospôde v Rim dohaja, kajti oni vejo, da tuja bogata gospôda tukaj veliko denarja pusti, in da tako ljudstvo ni za punt zrelo, ki ima dela in obilno zasluzka; zato so začeli sedaj tudi ptujce iz Rima odpravljati; nahajajo se namreč zdaj tu zdaj tam na kaki hiši, v kateri ptujci prebivajo, že kakih štirinajst dni besede zapisane: „Morte ai Forestieri,“ to je: Smert ptujcem! — Tudi našo hišo je puntarski skrivni odbor ponoči od 13. do 14. u. m. počastil z napisom: „Morte agli Esteri!“ Smert ptujcem! — pa nas ni nikakor ostrašil. Že celo tako prederzni so beriči puntarjev postali, da so pretečeni teden še po dnevu o poldan na javnih tergih in tudi po stopnicah v hišah z nožmi ljudi pričakovali, strašili, in kake tri tudi oropali. — Pa pretečeno saboto večer je trem zadnja ura odbila, kajti tri so žandarji pri neki hiši blizu vrat S. Lorenzi postrelili, ker so se z nožmi v rokah branili in enega žandarja tudi nevarno ranili; od tega časa je zopet mir.

Da bi pa prevroča kri puntarjev nekoliko ohladil, je bil za včeraj, 20. dan t. m., vojni minister Kancler veliki vojaški pregled (revue) napovedal. — Šest tisuč vojakov raznega orožja, ki so v Rimu v posadki, je bilo v „villi Borghese“ zbranih, ki so se res kaj izverstno sukali. Kdor je to četo videl, mogel je spoznati, da bi mogel resnično brez pameti biti, kdor bi punt zbujal. Pričujoči so bili tudi nekteri poslanci. — Ravno se je bil po mestu glas raztresel, da je laška vlada Napolitansko pod obsedo djala, in da je veliko demokratov pozaperla. — Naj si že temu bode, kakor koli, to je gotovo, da se laškemu kralju, ki je popred druge s prestolov preganjal, zdaj samemu krona na glavi močno majè, ki mu bode, berž ko ne, tudi padla. Bati se je, da bi politiški vertinec takega demokratskega prigodka tudi še ostalih papeževih dežel ne zgrabil.

Iz Amerike je prejel gosp. J. M. naslednje pismo: Hvaljen bodi J. in M. Wabashaw, Minn. N. A. I. prosenca 1867, ali novega leta dan.

Opomnite me, da naj večkrat kaj pišem, ker to mora biti zame sladek spomin na ljubo domovino. Res je, vselej me neko veselo čutje ogreva, kader koli kako slovensko pisemce pišem, posebno zdaj, ko bi mogel še čez 40 ur daleč iti, preden bi Slovenca najdel, da bi po domače ž njim kremljal. Naj tedaj zopet pošljem zvestega sporočnika čez široko morje. Akoravno bo novo leto že več ko mesec staro, preden Vas to pismo najde, vender zakličem danes Vam in vsem ljubim rojakom: „veselo novo leto!“ Zamerili mi ne boste, da tako pozno pride vošilo, sej je iz Amerike, ki ni koj za voglom, tudi se Vam bodo ušesa že ohladile od mnogoterih vošil, ki jih danes prejimate. Ako bi vo-

šilo po telegrafu poslal, bi bilo pač urno tam, pa za to je moja „kasa,“ akoravno sem fajmošter celega kantona, vender-le prelahna, ker vsaka beseda 5 terdnjakov ali 10 gld. velja po tej urni poti. No, zdaj pa kaj drugega.

Božične praznike smo prav zadovoljno in veselo obhajali. Pred sv. dnevom smo skoraj celi dan cerkev zališali z venci, smrečjem, tančico itd. tako, da je bila kakor vsa prenovljena. Popoldne pred sv. dnevom so začeli ljudje koj po kosilu k spovedi prihajati in spovedoval sem tedaj celi popoldan in celo noč do perve maše, ki je bila ob petih zjutraj. Maša je bila peta; pervikrat so se moji pevci, ki sem jih kake tri tedne pripravljaj, dobro skazali, ker peli so lepo latinsko mašo, ki jo je neka deklina francoske rodovine izverstno z orgljami spremljala. Med prvo mašo sem pridigoval precej dolgo primerno pridigo v angleškem jeziku, in potem imel nagovor v nemškem. Ljudi je bilo veliko, akoravno hud mraz, ker posebno Irci perve maše na sv. dan nikakor ne zamudé. Druga maša ob 8 je bila tiha s francosko pridigo; tretja zopet slovesna o pol enajstih z angl. in nemško pridigo. Med vsako mašo in še po zadnji maši do treh popoldne sem spovedoval in potem še nekaj otrok kerstil. Da sem bil ves zdelan, in da mi je zajutrek ob štirih potem dobro dišal, si lahko mislite. — Moje pravo stanovanje je v Vabašu, lepem mestu pri Misisipu; tu pride v cerkev kakih tri sto družin. Tri nedelje v mescu sem domá, četrto nedeljo in tudi peto, kedar jih ima mesec pet, pa po družih misijonih mašujem, kedar je mogoče v dveh krajih, ker imamo dovoljenje ob nedeljah dvakrat maševati. Tu imamo tudi naj lepšo cerkev; akoravno lesena, je vender prav prijazno narejena, ima visoke okna, na verhu v obók zakrivljene, lep zvonik s 3 stot. težkimi zvonom, in je sploh zadosti prostorna. V cerkvi imamo tudi lepe orglje, ki so kakor „harmonium,“ pa imajo veliko močnejši glas, Amerikani jih imenujejo „cottage — ali Parlor-organs;“ naše veljajo 200 dolarjev in so prav izverstne. Deklina, ki zdaj orglja, gre spomladi v „Prairie du chien,“ kjer njeni starši stanujejo, potem pa ne vem kdo bo orgljal. Ako bo moč, bom učitelja dobil, ki zna orgljati; ali to tû ni ravno lahko, jih je premalo. Pač bi marsikterega učitelja, ki morebiti na Kranjskem komaj malo službico dobí, tu dobro rabili in izverstno podpirali, pa kaj, ker je tako daleč. Zdaj učim nekega prav prebrisanega dečka orgljati, pa se bojim, da ga bodo starši v kako veliko mesto v šolo poslali, in tako bo ves moj up zopet po vodi. Drugi moj misijon, kjer je tudi cerkev, pa bolj revna, je v „West-Albany“ 18 angl. milj ali 6 ur od tod. Ta kraj je še prav divji, akoravno okoli 115 katoliških, irskih, nemških in mnogo protestanskih družin tu stanuje; vsi so namreč raztreseni v okrogu in nimajo mesta, še celo vasi ne, vsak kmet je za-se naredil dom, kjerkoli mu je bolje kazalo. Pot do tega kraja je grozno gerda in težavna in vselej sem vesel, ako od tam s celim vozom domú pridem. Obišem ta kraj vsak mesec enkrat, en mesec v delavnik, drugi pa v nedeljo. Tretji misijon je v „Lake-city,“ prav prijaznem mestu pri Misisipu ali boljše, pri jezeru Pepin-u, v kterega se reka razliva in še le veliko milj proti jugu zopet svoje poti poišče. Prav prijazen je pogled z griča doli v to mesto, daleč okrog voda, po kateri parobrodi kakor krasni dvori plavajo, in na bregu lepo mesto. Tu je lepa nova cerkev, prevelika celo za to sosesko, ki le kakih 70 kat. družin šteje, ki so, razun enega prav prijaznega Nemca, vsi Irci. Ta kraj je tudi 6 ur daleč od Vabaše in obiskujem ga kakor „West-Albany“ en mesec v delavnik, drugi pa v nedeljo. Ena pglavitnih misijonskih staj je tudi „High-land,“ kakih 5 ur od tod. Tam je kakih 40 nemških in okoli 30 irskih kat. družin. Imajo tudi lepo

majhno cerkvico, ravnokar dodelano. Pičle dve uri od tam na drugem griču je misijonska staja „Pell,“ kakih 35 irskih družin. Tudi tam imamo cerkev v delu, vendar še ni toliko izdelana, da bi mogli v nji božjo službo imeti. Ta dva kraja obišem vselej ob enem. Dam jim namreč kak zapovedani praznik in eno nedeljo, kedar jih ima kak mesec pet. Pervo mašo berem v „High-land-u“ ob devetih, in po maši jaham v „Pell,“ kjer je vselej ljudstvo že zbrano in mašujem o poldne. Pota do teh dveh krajev so gerši kakor jih imajo dervarji v vašem Krimu pri Igu. Ko sem bil zadnjič tam, so nekteri prišli 4 ure daleč v cerkev. Prenočil sem pri nekem Ircu v prav revni leseni hiši, ljudje so pa prav dobri. Zvečer sem precej pozno močno kavo pil in skoraj celo noč potem nisem mogel spati. Ob treh zjutraj priromplja nekaj ljudi v hišo, in so precej glasno začeli govoriti, kakor kmetje sploh, kedar druge obišejo, bodi si po noči ali po dnevu, ne prašaje ali ljudje spé ali ne. Ali gospodar urno reče: „Keep quiet, keep quiet, the priest is in the other room“ — tiho, tiho, duhoven je v oni sobi; in vse je na enkrat potihnilo. Kremljali so potem tiho, vendar sem jih slišal pripovedovati, od kod so prišli, kako so celo noč popotvali, da bi maše ne zamudili. Pa nikarte ne mislite, da bi bili vsi tako goreči; veliko jih je, ki ne pridejo v cerkev, akoravno jo imajo pred nosom; se vé, tu v prosti Ameriki jih nič va-njo ne sili, ako jih lastna vest ne. — Druge misijone, kakor „Mineiska,“ „Snake-creek,“ „Sand-prairie,“ „Hid-parc,“ kjer je le v vsakem kraju kakih 20 ali manj družin, obišem tudi vsak mesec, pa le ob delavnikih. Naj dalje je „Plain-view,“ namreč 30 milj, ali 10 ur od tod; obišem ta kraj le včas, ker ni veliko katoličanov tam.

Tu imate tedaj mali pregled vinograda, ki mi ga je Gospod za obdelovanje odločil; gotovo veliko preveč za enega samega delavca. Koliko mora ljudstva biti po vseh mojih misijonih, tudi lahko iz tega poznate, da sem, akoravno še le dobra dva mesca tukaj, vendar že 37 zakonskih otrok kerstil. Mladost se množi, otroci v nevednosti zrastejo, pa kaj morem sam storiti za njih izrejo, grozno malo mi je mogoče, le naj potrebnije reči premorem oskerbeti. Dva tedna moram vedno popotovati, preden obišem vse misijone, razun enega, najbolj oddaljenega. Ko s tacih težavnih misijonov domú pridem, bi mi pač dišalo malo počiti se; pa večkrat me čaka sporočilo, da imam tega ali unega bolnika obiskati; in iti je treba, se vé, bodi si blizo ali daleč. V takem velikem in težavnem misijonu je pa tudi obilno dušnega veselja, ki daleč preseže vse težave in sitnosti, ki jih je treba prenašati. Bog pa tudi misijonarje posebno varuje, ker čversti in zdravi smo, hvala Vsegamogočnemu, nobena reč nam ne škoduje, ne mraz, ne vročina. Glejte le čast. starčka gosp. Pirca; tako stari, pa le še popotujejo med Indijani in bolj so zdravi in več zamorejo prenesti, kakor marsikaki 20letni mladenč. — Že je pozno v noči, moram tedaj skleniti. Naj še omenim, da sem z velikim veseljem čital popis zlate maše v. čast. gosp. fajmoštra v Horjulu, posebno mi je gospod Jeranova palica dopadla. Tudi jaz sem pošiljal v duhu najboljša vošila slovečemu gospodu. Bog jih naj še veliko lét ohrani! Molimo eden za drugega, da nam Bog dá svoje milosti in prave modrosti dar, da, ko drugim pot kažemo, sami ne bomo pogubljeni. Preserčen pozdrav Vam in vsem dragim rojakom. Z Bogom! Vaš hvalježni nekd. učenec Jak. Trobec.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Komaj je protestant Beust zasedel ministerski stol, že vsi zoperniki katoliške cerkve tišé vanj kakor muhe

ter mu priserčno priporočajo, da naj uči kozje molitvice vse, kar je „ultramontanskega“, to je, karkoli po katoliško diha. Mnogi taki judovski in mavtarski dihurji stavijo za pretvezo svoje sovražljivosti Avstrijo, katero bi pa sami za počeni groš prodali, ko bi le veter drugač potegnil: med tem ko je pravi katoličan — po njih psovki „klerikalec“ ali „ultramontanec“ — pripravljen rajši tudi življenje dati, kakor da bi postal izdajavec nad svojim cesarjem in cesarstvom. — Poslušajmo nektare pridige naših sovražnikov.

Judovska „Presse“ ministru Beustu pridiguje, da naj „konkordat“ odpravi in s tem naj pokaže, „da je zmožen za vladanje“. Toda „Volksfreund“ „Presso“ bara, če bode z odpravo konkordata nasitena? če ne bode velikoveč tirjala, da naj se tudi „protestantenpotent“ od l. 1861 odpravi, ki je na enakem načelu zastavljen? K temu eno s Kranjskega: Undan je eden naj bolj spoštovanih naših fajmoštrov misel sprožil, naj bi deželni zbor poslal prajno na Dunaj za odpravo znane judovskega časništva, ki je z vednim hujskanjem zoper katoliške osebe, šege in naprave tolikanj škodljivo za Avstrijo. Se bo mar kdo taki misli odveč čudil? Ako sme judovka cesarskemu ministru svetovati, da naj zatré katoliško zvezo, ki sta jo storila naš katoliški cesar in sv. Oče papež v prid toliko milijonom katoličanov; — kaj čudo, ko bi katoliški zbori prosili ministra Beusta, da naj neškodljivo stori tako tiskarstvo, ki draži toliko milijonov katoličanov in se prederzno zaganja v cesarsko-papeževe zveze, ki naj bi rajši v svojo „Mišno“ in „Talmud“ nos vtaknilo, če jo že tako serbi, da ga mora dergniti.

Kako pa „Presse“ časti tiste narode, ki so cesarju vselej bili in so izmed vsih podložnikov naj bolj zvesti, med tem ko so se drugi puntali in hrup delali? Tirolce pita s pobalinsko psovko: „Schwarze Czechen in den Tiroler Bergen“ — „černi Čehi po tirolskih gorah.“ Česki, moravski in kranjski zbor pa imenuje „Brutanstalt des slawischen Föderalismus“ — zalega slovanskega federalisma“ itd. itd.

„Volksfreund“ 7. sušca piše: „Ta čas ko „Debatte“ na dolgo in široko sanjari za emancipacijo (sprostenje) judov, naskakujejo njeni centralistiški in dvalistiški pajdaši „ultramontanizem“, „Tirole“, „klerikalni vpliv“, „konkordat“ in sploh misel ali idejo katoliške države, in godejo na vse pišalke gospodu Beustu, da naj začne vojsko do kervi zoper „klerikalne vplive“ itd.

Tedaj judje „hoch“! zvestim katoličanom pa nož v serce? Évo ti lepega nauka centralistiških in dvalistiških časniških vitezov!

Amerikanske naznanila. Na Angleškem se katoliške cerkve hitro hitro množijo; še hitrejše pa po Ameriki. V prelepi okrajini angleški na otoku Wight (r. Uajt) je grofinja Clerre (Klér) s stroški 12.000 liber šterlingov vstanovila prelép samostan za redovnice. —

Po vsih zveznih državah je o. Veninger znan za kaj čverstega misijonarja, ki mu vse verstva priterjujo zraven imenitne govorniške zmožnosti posebno serčno dobroto. Vsi stanovi in verstva spoznajo, kako rodovitne so njegove pridige. Pri undanjem misijonu v Hamiltonu je 10 drugovercev prestopilo v katoliško cerkev. Mile darove, ki jih obilno dobiva, obrača za spreobrnjenje nejevernikov in njih otrok po raznih krajih v Azii.

„St. Paul Pioneer“ pripovedujejo žalostne reči o nemških ameriškkih rudečkarjih v novem Ulm-u v Minesoti, ki kažejo, kako strahovito se človek poživini, kateri Boga in vero zapusti. Mesto novi Ulm so pred kacimi 10 leti zidali nejeverski, neki bogotajski černo- in rudečerepublikanski Nemci, ki so glavno načelo postavili, da ondi se ne smé nikoli nobena cerkev zidati. Nektare leta pozneje so bili podobo Jezusa Kristusa očitno se-

žgali. In kaj so še storili? Namesti Boga so postavili vola v češenje! L. 1862 so bili te prostobutičmanske Kristo-palivce in volomoljce morivno napadli divji Siu-Indijani. Njih sosedje so jih o tej priliki branili, — in kaj so dobili za plačilo? To, da so jim poslednji božični večer dva keršanska vojaka pregnusobno razsekali in s tem „svojo prečudno pobožnost obhajali.“ K taki stopinji kulture pelje brezbožnost in človekoopičarija, katero so poslednje leta tradirali nekteri laški in nemški učeniki. —

Kratke naznanila. Poljsko toliko bolj zginuje, kolikor bolj si išče kviško pomagati; v kratkem ne bo več kraljestva, ampak ruske okrajine po nekdanjem Poljskem. — Sliši se, da državni zbor se utegne precej deleč odložiti, morebiti blizu do začetka majnika. — Izmed bivših zborov so bili čisto z vladno politiko: gornje- in spodnje-avstrijski, solnograški, šleski, štirski, koroški, vorarlberški, in gališki, z nekakim prideržkom pa: češki, moravski, tirolski, kranjski, bukovinski, in mestni svet teržaški; razrešeni so zbori: češki, moravski, kranjski, in bodo na novo volili. — Nesramni razbojnik Udmanic na Hervaškem je na vse zadnje konec storil; žandarji so hišo zažgali, v kateri je tičal, in potem ko je še sam enega orožnika vstrelil, družega ranil, je bil sam v tilnik zadet in je pri tej priči dušo izdihnil, pravijo, celo v rokah svoje vlačuge. Res, kakoršeno življenje taka smert! — Sliši se, da pride dr. Miklošič za načelnika v minist. učni oddelek. — Prusija in Rusija ste se neki med seboj z zavezo sklenile. — Nadvojvoda Štefan je samo za ogerske dobrotne naprave zapustil 960.000 gld. V ravno tej deželi je toliko pomanjkanje, da je neki svitli cesar odkazal milijon gold. za polajšanje ondotne sile.

Méd in Petln.

Učenih mož vprašanja in odgovori.

(Posl. M. Turk.)

16. S čim se človek naj bolj debeli? Odg. Šola Salernitanska pravi, da za to služijo jajca, rudeče vino, mastna juha, in pšenična moka. Ali najbolje govori Modri, rekoč: Dober glas debeli kosti (Prig. 15, 30.)

18. Kdo ne smé mešati koristnega z lepim? Odg. Kerčmar; ker je vino lepó, in voda koristna njemu, ako jo v vino vlija.

17. Kteri priči se najbolj verjame? Odg. Sebi; ako je pošteno, kar delaš, naj celi svet vé; ako pa ni pošteno, ni treba družemu vedeti, da je nepošteno, kar delaš. Gorjé ti, ako te priče ne ceniš!

19. Kdaj je pravdoznancu najtežje govoriti? Odg. Kadar vsi drugi molčé, to je, kadar se nikdo ne pravda, ker tedaj nima koga braniti.

10. Koliko kozarcev se navadno pije? Odg. Devet. Pervi spada na željo, drugi na veselje, tretji na razuzdanost, četrta na pijanost, peti na serditost, šesti na zmotnjavo, sedmi na nespamet, osmi na spanje, deveti na bolezen. (Petrarka.)

21. Ktere tri reči bogatina na siromaštvo pripravijo. Igra, pitje in meseno poželenje, — pravi Latinec: Dives eram dudum, fecerunt sed tria nudum, Alea, vina, Venus: tribus his sum factus egenus.

22. O kom se sme reči, da je naj svitlejšega rodú? Odg. O tistem, ki je rojen v naj révnejši hiši. Papež Sikst V, sin prostih staršev, je govoril, da se je rodil v presvitli hiši; ker v to hišo je skozi tisuč lukenj in špranj na enkrat od vsih strani solnce sijalo.

Iz Ljubljane. V četrtek je imel slov. Matice odbor VI sejo, v kateri se je določilo, v koliko natisih se ima dati na svetlo knjiga „Štirje letni časi,“ ki bo z lepimi drevoreznimi slikami prevedena; da se izdá „Mineralogija“ tudi s podobami, in ker za letnik ni došlo spisov, da napreduje koledar z letopisom, ako moč, v še obširniši obliki. Določilo se je verh tega, da daruje Matica nekaj svojih doslej natisnjenih bukev po storjenih prošnjah gimnaziji kranjski, ter gimnaziji in realki ljubljanski, kakor tudi kaznilnicam vsled prošenj c. k. državne pravdnije v Terstu in v Ljubljani, in da se poprosi slavni prof. vit. Miklošič, da blagovoli naši Matici darovati po en iztis svojih knjig, kar jih še ima.

— Kurent je tudi po Ljubljani rogovilil dosti bolj, kakor pa bi si bilo misliti o tacih časih, ko je toliko revšine in moledvanja, da bi človeku ne bilo treba le samo na mernike denarjev, ampak tudi posebnega milošnjaka za deljenje, ker sicer se komaj premore kaj časa v pokoju delati.

Za postni čas bodi priporočena med drugimi dobrimi bukvami posebno tudi „Kalvarija“ s petnajst križevimi poti in naj lepšimi mašami in drugimi molitvami. Sej naj pripravniši pobožnost za post je obiskovanje križevega pota.

V slava svetemu Križu.

O sveti Križ!

Kraljevi rajski bliš,
Kak vernim slako upanje deliš!
Na tebi večni Kralj je bil razpet,
Po tebi rešil je pogube svet:
Naj slava ti,
O sveti Križ, na vekomaj doni!

O sveti Križ!

Ti breme si lahkó;
O blagor mu, kdor nosi te voljnó,
Po pravi poti ga voditi znaš,
V nadlogi britki serce mu krepčaš,
In ko skončá —
On pot, ga tvoja moč v nebo peljá. —

O sveti Križ!

Tolažba presladka,
Zavetje milo vbož'ga grešnika,
Ako skesano k tebi pribeží,
Mu Izveličar grehe odpusti;
Potrudi se,
O grešnik, ti odpustil bode vse.

O sveti Križ!

Katolške cerkve škit,
Keršanstvu up, ljubezni večne svit!
Nad tabo moč peklena se raztré;
S teboj edino se v nebesa gré.

O sveti Križ,

Daj skoraj sveti cerkvi zmage bliš! —

O sveti Križ!

Ko pride grenka smert,
Pomózi, da nam bode raj odpert,
Da nas dobrotni Jezus križani
Takrat pogleda z milimi očmi.
Zasveti nam,
O sveti Križ za vek — pred Kristusam!

F. S.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Mestna fara sv. Jakopa v Ljubljani je razpisana 28., lokalija Lučne pa 26. svečana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta Pija IX. Keršenica iz Vodice 2 tol. za 4 gl. star. den.: Sv. Oče! molite mi za zdravje in srečno zadnjo uro. — † 50 gl. a. v. za sv. Očeta s prošnjo blagoslova za dar prave pokore in srečne smerti. — Iz Menkša 2 osebi 2 dvajs.: za srečno zadnjo uro. — F. St. v st. L. križavec za 2 gld. 12 kr. st. den.